

Прикази сајтова (Web адресар)

Intute: Arts and Humanities – History, 30. IX 2007,
<<http://www.intute.ac.uk/artsandhumanities/history/>>
(30. IX 2007).

На овом британском порталу за претраживање Web-а у образовне и истраживачке сврхе налази се и одличан хибридни претраживач за историју. Сајтови су хијерархијски распоређени на основу три базична критеријума: абecedним редом, према временском периоду и према типу извора (примарни извори, секундарни извори, предметни водичи, текстови, слике, покретне слике, звучни извори,

библиографске базе података, часописи – садржаји и абстракти, интегрална издања часописа, mailing листе и дускусионе групе, софтвер, итд), али и на велики број додатних субкатегија: академске библиотеке, архиви, музеји; агрикултурна / рурална историја; економска историја; историографија; интелектуална историја / историја идеја; социјална историја, итд. Поред тога, на почетној страни налази се и поље за претрагу на основу задатога упита, или кључних речи. Овај претраживач у својој бази има још и неке додатне категорије претраживања као што су: пројекти АНРС-а (The Arts and Humanities Research Council), хронолошке табеле, филмски архив манчестерског Метрополитен Универзитета (North West Film Archive – NWFA), електронски часописи, индекс аутора у различитим областима хуманистичких наука и уметности (историчари, филозофи, теолози, архитекте, музичари, глумци и др). Одељак за историју на сајту пројекта *Intute* свакако представља одлично полазиште за претрагу Интернета у потрази за историографским садржајима.

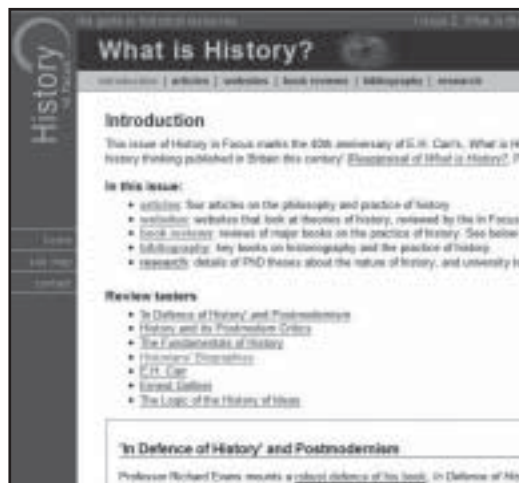
Institute of Historical Research (IRH), *Book reviews in 'Reviews in History'*, 19. IX 2007, <<http://www.history.ac.uk/reviews/paper/>> (30. XI 2007).

Посредством Интернета историчари су доби-ли и значајну могућност приступа великом броју приказа, рецензија, базама библиографских података, као и разним другим информацијама од мањег или већег значаја. Као пример нека нам послужи елек-

тронски часопис *Reviews in History* Института за историјска истраживања у Лондону. За више од десет година излажења (од 1996. године), објављено је преко 600 приказа и рецензија значајних радова из свих области од интереса за историчаре. Приказе је могуће претраживати на основу неколико критеријума: хронолошки, према наслову, према аутору, према рецензенту и тематски. Посетиоци сајта уочиће и да је ауторима чији су радови приказани и оцењени у овом електронском часопису остављена могућност и право да одговоре ауторима чланка и уредницима листа, као и да прочитају њихове одговоре.

Institute of Historical Research (IRH), *History In Fokus*, јун 2007, <<http://www.history.ac.uk/ihr/Focus/index.html>> (25. IX 2007).

Сличног профила је и електронски часопис *History in Fokus*, истог издавача, са тим што је у овом случају сваки број посвећен одређеној теми, а прикази и рецензије нису ограничени само на штампана монографска издања, већ се даје критички осврт и на web сајтове и чланке. На пример, издање од јесени 2001. године посвећено је теорији историјске науке и насловљено са *What is History?* у част четрдесет година од изласка истоимене књиге Е. Х. Кара (Е. Н. Carr). Тако је свакоме

ко се занима за теорију историјске науке дата могућност да се посредством Web-а укратко упозна са неколико најрепрезентативнијих наслова британске историографске школе из ове области објављених крајем XX и почетком XXI века.

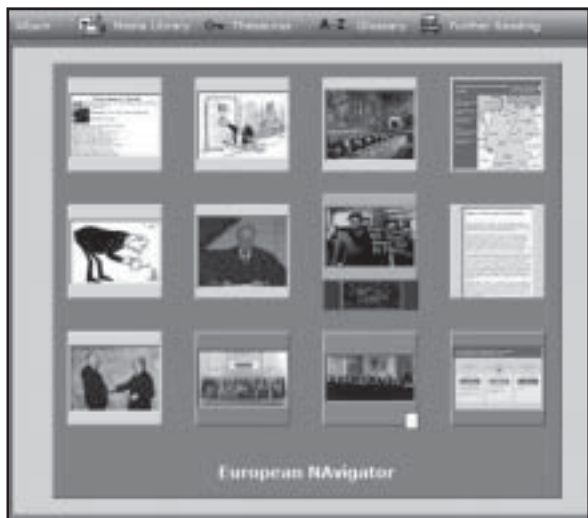
**Historical Text Archive: Electronic History Resources, 2007,
<<http://historicaltextarchive.com/>> (30. IX 2007).**

Велики број бесплатних чланака и књига у електронској форми доступан је и на једном од најстаријих историјских сајтова на Интернету – *Historical Text Archive* (HTA) – који је креиран још 1990. године у Мисисипију. Сајт је подељен на три основне секције: чланци, електронске књиге и линкови. У секцију чланци, поред научних чланака, уврштена је и документарна грађа, есеји и фотографије.

**Tennessee Technological University History Web Site,
Computers and Audiovisual Resources in History, 19. I 2007,
<<http://www.tntech.edu/history/tech.html>> (12. VIII 2007).**

Одељење за историју Технолошког универзитета у Тенесију на једној страници у оквиру своје презентације даје низ интересантних линкова везаних за различита подручја истраживања, а међу њима се налази и посебна страница са великим бројем адреса везаних за примену рачунара у историјској науци и аудиовизуелним изворима. Линкови су разврстани у неколико група: компјутери, учење и историја; наставни пакети и онлајн софтвер за подучавање; историјски илустративни материјал (*historical images*); мултимедија и виртуелне презентације; аудио и видео алатке и извори; потрага за аудиовизуелним материјалом и анимацијама; историјски говори и извори са карактером звука; аудиовизуелни извори; општи мултимедијални извори; online пројекти дигиталних библиотека; историјски оријентисане електронске изложбе; музеји и извори за историју уметности; мапе, локатори топонима, фотографије и CD-ROM-ови; испитивање и истраживање јавног мњења; власништво и контрола мас-медија; филм и историја; потенцијално интересантни сајтови телевизијских станица.

**Virtual Resource Centre for Knowledge about Europe — CVCE,
European Navigator (ENA), <<http://www.ena.lu/mce.cfm>>
(30. IX 2007).**

Међу најбољим локацијама на мрежи чији је садржај фокусиран на презентовање аудиовизуелног историјског материјала нарочито би вредело издвојити сајт *Центра за виртуелне изворе знања о Европи* (Virtual Resource Centre for Knowledge about Europe — CVCE) посвећен изворима за историју европских интеграција – *European Navigator (ENA)*. Обиле разноврсног материјала – преко 15000 докумената: фотографија, звучних записа, видео клипова, новинских чланака, цртежа и карикатура, пропраћених адекватним објашњењима, базама библиографских података, табелама и интерактивним мапама и дијаграмима – представљају неисцрпну ризницу за све историчаре који се занимају за прошлост Европе од краја Другог светског рата до данашњих дана. Поред количине и разноврсности историјских извора, мултијезично-

сти (енглески, немачки, француски, шпански и оландски језик), ова презентација се одликује и изузетним техничким решењима који мултимедијалности њеног садржаја дају нарочиту димензију.

**University of Texas Libraries, Historical Maps –
Perry-Castaceda Map Collection, 1. XII 2006,
<<http://www.lib.utexas.edu/maps/historical/index.html>>
(30. IX 2007).**

Колекција историјских мапа Библиотеке Пери Кастанеда на Интернет презентацији Универзитетске библиотеке у Тексасу представља тематски каталог брижљиво индексираних историјских карата доступних на Web-у. У секцији Европа налази се и подкатегија Балкан где је могуће преузети одличне историјске карте Балкана, од антике, до савремене историје.

**Economic History Services (EH.Net),
<<http://eh.net/frontpage>>,
(26 IX 2007).**

Презентација посвећена економској историји настала је удруженим снагама неколико удружења и организација који се превасодно занимају за ово поље истраживања прошлости. На овој локацији могу се наћи веома корисне ствари за изучавање економске историје попут прегледа вредности валута кроз историју, куповне моћи становништва, зарада, стопе размене и других економских варијабли. Такође, презентација обилује информацијама везаним за актуелна кретања у изучавању економске историје, попут рецензија књига, информација о семинарима и међународним конгресима, библиографијама и сл.

**ХРОНОС – всемирная история в интернете,
<<http://www.hrono.ru/>> (14. IX 2007).**

Иако примарно усмерен на хронолошку визуру минулих времена, угао посматрања руског сајта *Хронос* заправо је много шири: на овоме сајту се осим детаљних хронолошких прегледа, поглавито руске историје (који су разврстани хронолошки, али и по тематским целинама), могу про-

наћи и бројне друге ствари попут историјских извора, генеалошких таблица, богата електронска библиотека, историјски биографски речник и још много тога другог.

**Richard Hacken, *EuroDocs: Online Sources for European History*,
30 VIII 2007, <http://eudocs.lib.byu.edu/index.php/Main_Page>,
(21. IX 2007).**

Са почетне странице Еуродокс сајта могуће је приступити примарним историјским документима за историју Европе који су преписани, репродуковани, или преведени. У питању су докуметна која бацају светло на кључне историјске догађаје у појединим земљама, а грађом су обухваћени догађаји који се тичу политичке, економске, друштвене и културне историје.

**Great War Primary Document Archive (GWPDA),
The World War I Document Archive, 29. VIII 2007,
<<http://www.gwpda.org/>>, (30. IX 2007).**

Архив примарних докумената Великог рата је непрофитна организација са седиштем у Аризони (САД), чија је намера да на својој Интернет презентацији сакупи и презентује грађу за изучавање Пр-

вог светског рата. Иако првенствено фокусирана на Велики рат, аутори објашњавају да им је циљ да заправо сакупе што већи број примарног и секундарног изворног материјала за период од 1890. до 1930. године. Презентација је издељена на девет основних тематских целина, а осим заиста великог броја докумената, могуће је погледати и фото-галерију где је уврштено и низ фотографија из Србије. Посебно би ваљало скренути пажњу на постојање странице са линковима ка другим Интернет локацијама које се баве овом темом.

International Institute of Social History,
 <<http://www.iisg.nl/>> (20. IX 2007).

Међународни институт за социјалну историју са седиштем у Амстердаму основан је 1935. године. Претраживи каталог колекције од преко 2.700 архивских колекција, милион штампаних докумената и великог броја аудио-визуелног материјала, бројне информације везане за активност Института, годишњи извештаји, виртуелне изложбе, библиографске базе података, само су неке од ствари које се могу пронаћи на овој презентацији.

Димитър Григоров (Ур), Anamnesis –
Исторически портал и списание,
 <<http://anamnesis.info/index.htm>>, (30. IX 2007).

Портал Анамнесис, колега из суседне Бугарске, представља изузетно добар пример прегледно организованог сајта који се бави националном историографијом, али и везама са балканским суседима и са светом. Осим електронског издања часописа Анамнеза, окренутог историографским и темама из савремене и друштвене

историје, новости везаних за рад Удружења, форума на коме је могуће слободно дискутовати о одређеним темама, овде се могу пронаћи и лепе колекције фотографија, историјских карата, аудио и видео архива, као и списак препоручених линкова. Презентација је урађена и на енглеском језику.

Narodna biblioteka Srbije, *Digitalna Narodna biblioteka Srbije, 2007*
 <<http://digital.nbs.bg.ac.yu/scr/index.php>>
 (30. X 2007).

и фотодокументи, Каталози и библиографије и Разно. Осим тога, материјал је могуће претраживати и преко машине за претраживање. У секцији Новине и часописи налазе се и дигиталне копије свих бројева дневног листа Политика од првог броја од 12. јан. 1904, па до последњег предатног, од 6. јан. 1941. године. Услед још увек веома малог броја квалитетно презентованих дигиталних колекција у српском сајбер простору, дигиталне збирке Народне библиотеке Србије обавезно би требало посетити.

**Миланка Тодић, *Фотографија и пропаганда 1945-1958*,
 <<http://www.photo-propaganda.com/multimedija.php>>,
 (15.IX 2006).**

Понекада је на Интернету могуће наићи и на електронска издања књига којима је је посвећена читава Интернет презентација, заправо, у том случају је штампано издање специјално приређено и допуњено новим, нарочито мултимедијалним садржајима. Услед изузетно малог броја домаћих издања овога типа, која у пуној мери искориштавају предности нових технологија, неиз-

оставно би требало скренути пажњу на електронско издање књиге *Фотографија и пропаганда* Миланке Тодић, оригинално публиковане 2005. године. Двојезично (српски и енглески језик), електронско издање ове монографије, која испитује и тематизује реторику фотографије у социјалистичкој Југославији од 1945. до 1958. године, поред текста пропраћеног богатом колекцијом фотографија, пружа и могућност преузимања мултимедијалних садржаја попут видео записа првомајске параде у Београду из 1947. године, или масовних песама и авангардне музике у mp3 формату. Ваља напоменути да ја у оквиру исте секције сајта (мултимедија) могуће преузети комплетну књигу и у PDF формату (где су странице пагиниране исто као и у штампаном издању).